

Rozsudek Nejvyššího soudu SR ze dne 10.07.1990, sp. zn. 3 To 20/90, ECLI:CZ:NSSR:1990:3.TO.20.1990.1

Číslo: 12/1991

Právní věta: Znak opätovného spáchania trestného činu podľa § 179 odst. 2 písm. b) Tr. zák. nie je daný, ak ide len o jeden pokračovací trestný čin. Pokus trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 179 Tr. zák. je možný, a to napr. ak páchatel použije na jeho spáchanie nespôsobilý prostriedok. Pokus trestného činu s použitím nespôsobilého prostriedku je trestný, ak jeho nebezpečnosť pre spoločnosť je vyššia než nepatrná, resp. malá (§ 3 odst. 2, § 75 Tr. zák.). V rámci okolností, pre ktoré nedošlo k dokonaniu trestného činu, treba najmä zhodnotiť, či neúspech trestnej činnosti bol spôsobený prevažne náhodnými okolnosťami alebo tým, že páchatel nebol schopný zvoliť spôsobilé prostriedky.

Soud: Nejvyšší soud SR

Datum rozhodnutí: 10.07.1990

Spisová značka: 3 To 20/90

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Obecné ohrožení, Opakování trestného činu, Pokus

Předpisy: 140/1961 Sb. § 3 odst. 2

§ 179

§ 179 odst. 2 písm. b)

§ 75

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Na základe odvolania obžalovaného P. K. Najvyšší súd SR z dôvodov uvedených v § 258 odst. 1 písm. b), c) Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 3. apríla 1990 sp. zn. 3 T 4/90 a tomuto súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 3. apríla 1990, sp. zn. 3 T 4/90 uznal obžalovaného P. K. za vinného zo spáchania trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 odst. 1 písm. a) Tr. zák. v časti dokonanom, v časti v štádiu pokusu trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 8 odst. 1 k § 179 odst. 1, 2 písm. b) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že po vopred pojatom úmysle.

1. V Slavošovciach, okr. Rožňava dňa 28. 7. 1989 okolo 22.00 hod. cez vetráciu šachtu vnikol do objektu závodnej jednotky LM, š. p. Slavošovské papierne, kde zo skladu odcudzil 179 kusov nábojov do samopalu vz. 58 so sumkou, 1 vojenský opasok, 159 kusov nábojov do malokalibrovky, 87 kusov nábojov do pištole kalibru 7,62 mm, 1 bodák na samopal vz. 58, 1 terčový ďalekohľad, 1 modrú a 1 zelenú košelu, 1 zelený a 1 tmavomodrý šál, 1 celtovú plachtu, 1 kus veľkej poľnej, 1 pár modrých rukavíc, 1 pár vojenských topánok zv. kanady, 1 vojenskú čapicu vz. 60, 1 vojenskú blúzu vz. 60 a 1 vojenské nohavice vz. 60, čím spôsobil pre poškodenú organizáciu š. p. Slavošovské papierne celkovú škodu v sume 2330,60 Kčs.

2. V Slavošovciach, okr. Rožňava, dňa 28. 7. 1989 v nočných hodinách po odcudzení vecí zo skladu LM cez nezaistené okno vnikol do závodnej jedálne Slavošovských papierní, š. p. v tomto objekte odcudzil pokladničnú hotovosť vo výške 1277,- Kčs ku škode Slavošovských papierní, š. p. a tranzistorový prijímač zn. Gumbo, čím pre poškodenú organizáciu spôsobil škodu v hodnote 350,- Kčs.

Pred odchodom z miesta činu obvinený v miestnosti závodnej kuchyne otvoril 4 ventily na kuchynskom plynovom sporáku v úmysle spôsobiť únik propan-butanu do ovzdušia a tým spôsobiť výbuch budovy závodnej jedálne a jej zničenie, čím by došlo k vzniku škody v sume 2 177 511,- Kčs. K výbuchu pre malú koncentráciu propan-butanu v ovzduší však nedošlo.

3. V Slavošovciach, okr. Rožňava v nočnej dobe z 28. 7. 1989 po tom, čo vykonal krádež v závodnej jedálni š. p. Slavošovce, po odstránení mreží vnikol cez okno do objektu administratívnej budovy JRD Partizán so sídlom v Slavošovciach, odkiaľ po vylomení dvier do jednotlivých kancelárií a vypáčení kancelárskych stolov odcudzil 5 kusov kalkulačiek typu MR 414 EL, MR 413 a M 4110 v celkovej hodnote 2700,- Kčs, ku škode JRD Partizán Slavošovce a 1 kalkulačku zn. Sharp 230, chlapčenskú vetrovku a manchestrové nohavice, všetko v hodnote 1152,- Kčs, ku škode poškodenej M. Ď. a 1 tranzistorový prijímač zn. Signál v hodnote 611,- Kčs, ku škode O. F.

Pred odchodom z objektu budovy JRD, v miestnosti sekretariátu predsedu JRD otvoril na plynovom sporáku štyri ventily v úmysle spôsobiť únik propan-butanu do ovzdušia a tým spôsobiť výbuch a zničenie celého objektu administratívnej budovy JRD, ktorého hodnota v čase spáchania činu bola 551 921,- Kčs. Po tomto na chodbe administratívnej budovy porozlieval po drevených schodoch asi pol litra žltej brzdovej kvapaliny a túto v úmysle spôsobiť požiar objektu a jeho zničenie sa snažil zapáliť.

K výbuchu plynu nedošlo len náhodou v dôsledku včasného objavenia jeho úniku a k požiaru objektu preto, že sa nevytvorila súvislá vrstva rozliatej brzdovej kvapaliny a nedošlo k priamemu kontaktu horiacej zápalky s brzdovou kvapalinou.

Za to mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody podľa § 179 odst. 2 Tr. zák. s použitím § 35 odst. 1 Tr. zák. vo výmere osem a pol roka. Pre výkon uloženého trestu bol zaradený podľa § 39a odst. 2 písm. c) Tr. zák. do tretej nápravno-výchovnej skupiny.

Zároveň mu bol uložený ochranný dohľad na dva roky, ako i ústavné ochranné protialkoholické liečenie.

Podľa § 228 odst. 1 Tr. por. bol zaviazaný uhradiť poškodeným stranám spôsobenú škodu, a to Slavošovským papierňam, š. p. v sume 1477,- Kčs a JRD Partizán Slavošovce v sume 2700,- Kčs.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie obžalovaný. Vo svojom písomnom odôvodnení namietal jeho zaradenie pre výkon uloženého trestu odňatia slobody do tretej nápravno-výchovnej skupiny a žiadal zaradenie do miernejšej skupiny. Na verejnom zasadnutí

odvolacieho súdu, prostredníctvom svojho obhajcu, toto svoje odvolanie rozšíril a namietal tiež spáchanie trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 179 Tr. zák., pretože svojim konaním nesledoval úmysel spôsobiť výbuch a zničenie objektov a o prípadnej možnosti výbuchu plynu nemal vedomosť.

Z týchto dôvodov navrhol zrušiť napadnutý rozsudok a vec vrátiť na nové prejednanie a rozhodnutie prvostupňovému súdu, prípadne až do štádia prípravného konania.

Najvyšší súd SR, ako súd odvolací podľa § 254 odst. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo, prihliadajúc pritom i na chyby, ktoré odvolaním vytykané neboli. Zistil tak, že napadnutý rozsudok trpí chybami, pretože krajský súd sa nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie a že pre objasnenie veci bude potrebné dôkazy opakovať, prípadne vykonať dôkazy ďalšie, ktorých vykonanie odvolacím súdom by znamenalo nahrádzať činnosť súdu prvého stupňa.

Na základe doteraz vykonaného dokazovania, konkrétne na základe priznávajúcich sa výpovedí obžalovaného o spôsobe vniknutia do objektov a odcudzení vecí, ktoré výpovede sú podporené ďalšími dôkazmi - výpoveďami svedkov, protokolmi o ohliadke miesta činu, ocenením odcudzených vecí, atď., možno už v tomto štádiu konania urobiť záver, že obžalovaný sa vlámal do uvedených objektov a odcudzil veci takým spôsobom a v rozsahu, ako to ustálil krajský súd v bodoch 1) až 3) nezapadnutého rozsudku. Teda skutkové zistenia prvostupňového súdu objasňujúce majetkovú trestnú činnosť obžalovaného sú správne a s takýmto zistením sa stotožnil aj odvolací súd.

Nemožno však zatiaľ spôsobom vylučujúcim akékoľvek pochybnosti urobiť záver, k akému sa dopracoval krajský súd ohľadne tej časti konania obžalovaného, ktoré potom kvalifikoval ako trestný čin všeobecného ohrozenia podľa § 179 odst. 1, 2 písm. b) Tr. zák.

Ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku súd prvého stupňa svoj záver o použití uvedenej právnej kvalifikácie odvodil z výpovede obžalovaného z prípravného konania, kde sa k úmyslu spôsobiť výbuch a tým zakryť stopy svojho konania priznal. Ďalej z výpovede znalca doc. Ing. L., CSc. o možnosti, resp. nemožnosti výbuchu v jednotlivých objektoch podľa dosiahnutej koncentrácie plynu vo vzduchu a zo všeobecne známej skutočnosti, že propan-butanový plyn je nebezpečný - výbušný pri určitej koncentrácii so vzduchom. Krajský súd však nebol dôsledný pri hodnotení a objasňovaní skutočností slúžiacich ako podklad pre zistenie skutočného stavu veci v tejto časti konania obžalovaného, ktoré malo viesť k spôsobeniu výbuchu, prípadne požiaru. Je nesporné, ako vyplýva i z výpovedí obžalovaného a svedkov, že kohútiky na plynových sporákoch boli otvorené. Nebolo však dôsledne objasnené aké veľké plynové fľaše boli na tieto sporáky napojené (najmä v budove JRD). Sám znalec na hlavnom pojednávaní dňa 29. 3. 1990 uviedol, že fľaša na propan-butan z tohto objektu nebola k dispozícii a bolo mu povedané, že používajú 33 kg fľaše, preto pri vypracovaní svojho znaleckého posudku vychádzal z tohto údaja. Vo svojej doplnujúcej výpovedi sa zaoberal i možnou situáciou, pokiaľ by bola použitá 10 kg plynová fľaša, za predpokladu jej polovičnej náplne v kritickom čase. Z výpovede svedkyne O. vyplýva, že existovala i tretia možnosť, a to používanie 26 kg. plynovej fľaše. Ako je z uvedeného zrejme nebolo doposiaľ objektívne zistené, aká veľká plynová fľaša v kritickom čase bola napojená na sporák v budove JRD a aké množstvo propan-butanu obsahovala. Podľa svedkyne O. im taká fľaša vydržala spravidla po dobu dvoch mesiacov. Bude preto potrebné vykonať také dôkazy, ktoré objektívne preukážu, o akú veľkú plynovú fľašu sa v kritickom čase jednalo, kedy bola naposledy pred spáchaním činu vymenená a aký obsah plynu pravdepodobne v kritickom čase mala. Ide najmä o pracovníkov, ktorí vymieňali predmetné plynové fľaše, alebo inak s nimi prišli do kontaktu alebo listinné dôkazy (doklad o zakúpení, výdajka apod.). Zistené skutočnosti, prípadne i viac alternatív, bude potrebné potom predložiť znalcovi, ktorý ku všetkým predloženým možnostiam podá znalecký posudok k možnosti výbuchu. Prvostupňový súd v prípade, že sa nepodarí jednoznačne ustáliť množstvo uniknutého plynu a tým i možnosti vzniku výbuchu,

musí vychádzať z údajov najvýhodnejších pre obžalovaného v zmysle zásady in dubio pro reo. Až po takto doplnenom dokazovaní, bude môcť krajský súd objektívne ustáliť skutočný stav veci i v tejto časti konania obžalovaného a následne urobiť správnu právnu kvalifikáciu celého konania páchatela.

Ako vyplýva z doteraz vykonaného dokazovania, najmä znaleckých posudkov, v dôsledku konania obžalovaného v bode 2) (objekt jedálne Slavošovských papierní, š. p.) vzhľadom na veľký priestor miestností a nedostatočnú koncentráciu plynu vo vzduchu nemohlo objektívne dôjsť k výbuchu.

Je teda zrejmé, že obžalovaný v tomto čiastkovom útoku svojho konania použil na spáchanie činu prostriedky, ktoré podľa svojich objektívnych vlastností nemohli viesť k dokonaniu trestného činu, teda jedná sa tu o pokus nespôsobilými prostriedkami.

Krajský súd, ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku sa síce čiastočne zaoberal i touto problematikou, avšak nedostatočne. Svoje závery o trestnej zodpovednosti obžalovaného v tejto časti širšie rozviedol len z hľadiska subjektívnej - vedomostnej stránky konania obžalovaného. Pri pokuse nespôsobilým prostriedkom - ide o omyl v objektívnej stránke použitého prostriedku, otázka trestnosti je zásadne podmienená materiálnou stránkou činu, t. j. jeho nebezpečnosťou pre spoločnosť vo vzťahu ku konkrétnemu činu. Teda v rámci okolností, pre ktoré k dokonaniu trestného činu nedošlo treba najmä zhodnotiť, či neúspech trestnej činnosti závisel od náhodných okolností alebo od toho, že páchatel nebol schopný zvoliť spôsobilé prostriedky, či trestný čin nedokonal len náhodou, ak so zreteľom na všetky ostatné okolnosti prípadu ide o konanie nebezpečné pre spoločnosť v predpokladanom stupni.

Pokiaľ sa po doplnenom dokazovaní, zistení skutočného stavu veci a následnom vyhodnotení materiálnej stránky činu spáchaného obžalovaným vo vyššie uvádzaných smeroch preukáže, že obžalovaný svojím konaním naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 179 Tr. zák., môže byť, za teraz daných skutočností, jeho konanie kvalifikované len podľa základnej skutkovej podstaty tohto zákonného ustanovenia, t. j. podľa § 179 odst. 1 Tr. zák. formou pokusu v zmysle § 8 odst. 1 Tr. zák.

Pre posúdenie podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty, ako to urobil krajský súd v napadnutom rozsudku, a to podľa odst. 2 písm. b) § 179 Tr. zák. je potrebné, aby čin uvedený v odst. 1 tohto zákonného ustanovenia obžalovaný spáchal opätovne v krátkom čase. To vyžaduje, aby bol jeden takýto čin vykonaný a opäť v krátkom čase bol spáchaný nový takýto čin.

V posudzovanom prípade, za vyššie uvedeného predpokladu, že ide o konanie nebezpečné pre spoločnosť v predpokladanom stupni, obžalovaný sa dopustil dvoch čiastkových útokov, ktoré naplňajú rovnakú skutkovú podstatu (§ 179 odst. 1 Tr. zák. formou pokusu podľa § 8 odst. 1 Tr. zák.) v podstate rovnakým spôsobom, v krátkej časovej nadväznosti a na jednom mieste, ktoré smerovali proti rovnakým objektom, pričom týmto konaním od samotného počiatku sledoval vopred pojatý rovnaký cieľ, čo v súhrne dáva záver, že v tomto prípade ide o jeden pokračovací trestný čin. Keďže ide o jediný trestný čin, vylúčený je viacčinný súbeh jednotlivých aktov, z ktorých sa skladá. Vzhľadom na tento správny záver, pri posudzovaní celého konania obžalovaného, nemožno prijať právnu kvalifikáciu ustálenú krajským súdom podľa odst. 2 písm. b) § 170 Tr. zák., pretože pre takýto postup nie je splnená zákonná podmienka opakovaného spáchania uvedeného trestného činu, keďže môže ísť len o jeden pokračovací trestný čin, a teda o jeden skutok.

Ďalej treba uviesť, že vzhľadom na všetky zistené skutočnosti prípadu, najmä na výšku možnej škody, prípadne hrozbu iného obzvlášť závažného následku, by prichádzalo do úvahy právne posúdenie podľa odst. 2 písm. c) § 179 Tr. zák., avšak aj v tomto prípade treba dôsledne skúmať či výsledný stupeň nebezpečnosti činu dosahuje takú mieru, aby podmienil v zmysle § 88 Tr. zák. použitie tejto vyššej trestnej sadzby.

V doplnenom dokazovaní bude potrebné na objasnenie psychického stavu obžalovaného v čase páchania trestnej činnosti opätovne vypočuť obe znalkyne z odboru psychiatrie. Najmä na otázku ovplyvnenia jeho stavu a konania pozitívom analgetík v kombinácii s alkoholom. Tvrdenia a vysvetlenie znalkyne MUDr. Z. Ď. na hlavnom pojednávaní dňa 21. 3. 1990, že použitie analgetík u obžalovaného nie je preukázané a jeho tvrdenia v tomto smere sú len v záujme jeho sebaobrany, sú nedostačujúce a nepresvedčivé. Úlohou znalcov bude posúdiť i takúto alternatívu a prípadný následný vplyv na stav a konanie obžalovaného.